

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΦΩΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΛΛΑΒΩΝ

- Τα **φωνήεντα** της λατινικής γλώσσας είναι **όλα δίχρονα**, δηλαδή άλλοτε είναι μακρά (longae) ā, ē, ī, ō, ū, ŷ και άλλοτε βραχεία (breves) ä, ë, ï, ö, ü, ŷ.
- **Οι δίφθογγοι είναι πάντοτε μακρές.**
- Μια **συλλαβή** της λατινικής λέξεως είναι, όπως και στην ελληνική γλώσσα:
 - «φύσει βραχεία»** αν έχει **φωνήεν εμπρός από άλλο φωνήεν** ή **εμπρός από απλό σύμφωνο**, ή αν η συλλαβή αυτή που έχει το βραχύ φωνήεν βρίσκεται εντελώς στο τέλος της λέξεως: *habēo, lēgītē*

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

- * γενική ενικού αντωνυμιών σε -īus: *illīus, istīus*
- * η ριζική συλλαβή του *fīo, fīunt, fīebam* (αλλά όχι πριν από -ēr: *fīērem*)
- * το -ē- της γενικής + δοτικής 5ης κλίσης όταν προηγείται φωνήεν: *diēi*
- * ελληνικές λέξεις: *Menelāus* (<Μενέλαος)

- «φύσει μακρά»**, αν έχει **μακρό φωνήεν ή δίφθογγο**: *amate, aulae, collaudo*
- «θέσει μακρά»**, αν έχει βραχύ **φωνήεν που να βρίσκεται εμπρός από δύο ή τρία σύμφωνα ή εμπρός από ένα διπλό**: *ter-gum, si-sto, val-lum, a-xis*

όταν τα σύμφωνα είναι **άφωνο¹ + υγρά²**
η συλλαβή θεωρείται **είτε βραχεία είτε μακρά**:
π.χ. *tēnēbrae* και *tenēbrae*

¹ Άφωνα σύμφωνα: b, c, d, g, p, q, t

² Υγρά σύμφωνα: l, r

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

- όλες οι δισύλλαβες λέξεις τονίζονται στην παραλήγουσα:

māter (μάτερ), laurus (λάου-ρους), lēgo (λέ-γγο)

- Οι πολυσύλλαβες λέξεις τονίζονται ανάλογα με την ποσότητα της παραλήγουσάς τους:

- iii. **στην παραλήγουσα**, αν αυτή είναι «φύσει ή θέσει μακρά»:

puēlla (πουέλλα), libērtas (λιμπέρτας)

- iv. **στην προπαραλήγουσα**, αν η παραλήγουσά της είναι **βραχεία**:

anīma (άνιμα), popūlus (πόπουλους)

ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

- Σε ελληνικές λέξεις οι συλλαβές διατηρούν την ποσότητα που είχαν στα ελληνικά και βάσει αυτής ο τόνος ακολουθεί τους λατινικούς κανόνες:

- * philósōphus (< φιλόσοφος), παραλήγουσα βραχεία, ο τόνος στην προπαραλήγουσα
- * Apollodōrus |ō = ó| (<Απολλοδωρος), παραλήγουσα μακρά τονίζεται
- * Aenēas |ē = é| (<Αινείας), παραλήγουσα μακρά τονίζεται (δεν ισχύει ασφαλώς ο κανόνας: φωνήεν προ φωνήεντος βραχύνεται)

- Μερικοί γραμματικοί τύποι, έχουν σταθερή την ποσότητα της παραλήγουσας:

Ρήματα:

- * α' πληθυντικού οριστικής ενεστώτα α' συζυγίας: **a m ā m u s**
- * α' πληθυντικού οριστικής ενεστώτα γ' συζυγίας **l e g ĩ m u s**
- * οριστική υπερσυντελικού: **amānēram, a m a v ē r a s**
- * α' πληθυντικού υποτακτικής υπερσυντελικού: **d u x i s s ē m u s**
- * απαρέμφατο ενεστώτα α' συζυγίας: **a m ā r e**
- * απαρέμφατο ενεστώτα β' συζυγίας **d e l ē r e**
- * απαρέμφατο ενεστώτα γ' συζυγίας: **l e g ě r e**
- * απαρέμφατο ενεστώτα δ' συζυγίας: **a u d ĩ r e**

Ονόματα:

- γενική πληθυντικού α' και β' κλίσης: **mensārum, populōrum, magnōrum**
- η συλλαβή που προέρχεται από τη συναίρεση άλλων φωνηέντων είναι πάντοτε μακρά, π.χ.: **exclūdo** (<claudo), **cōgo** (<co-ago)

ΕΓΚΛΙΣΗ ΤΟΝΟΥ

Εγκλιτικές λέξεις στη λατινική γλώσσα είναι κυρίως τρεις,

- το **que** (τε, και),
- το **ve** (ή)
- το **ne** ερωτηματικό μόριο (ή, άραγε).

Αυτές οι λέξεις βρίσκονται προσαρτημένες στο τέλος της προηγούμενης λέξεως και ο τόνος τους:

- αποβάλλεται:** αν η προηγούμενη λέξη τονίζεται στην παραλήγουσα και έχει τη λήγουσα βραχεία: mensāque (μένσακβε), meliōrave (μελιόραβε).
- μεταφέρεται στη λήγουσα της προηγούμενης λέξεως,** (η οποία έτσι έχει δύο τόνους) αν η προηγούμενη λέξη τονίζεται στην προπαραλήγουσα ή τονίζεται στην παραλήγουσα και έχει τη λήγουσα μακρά: filiūque (φι-λιούσκβε), multōsque (μούλτόσκβε), aliāne (άλιάβε), amicōsne (αμικόσνε)

